

Interreg

ITALIA-SLOVENIJA

WALKofPEACE

WALK OF PEACE

Progetto strategico co-finanziato dal Fondo europeo di sviluppo regionale
Strateški projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj

Walk of Peace

TRAJNOSTNI RAZVOJ DEDIŠČINE PRVE SVETOVNE VOJNE MED ALPAMI IN JADRANOM

Newsletter 4

REGIONE DEL VENETO

VeGAL

PromoTurismo FVG

Patrimonio Culturale
FRIULI VENEZIA GIULIA

ERPAC

Borgo Castello, nove arheološke najdbe

Med prenovo vrtov in drugih površin Pokrajinskih muzejev v Gorici (*Musei Provinciali di Gorizia*), ki jo v okviru projekta WALKofPEACE znotraj DS4 (Investicije) izvaja Regionalni organ za kulturno dediščino Furlanije Venezia Giulia

(ERPAC), sta bila odkrita poznosrednjeveški zid in plast gline, z artefakti iz 7. stoletja pr. n. št., kar nakazuje na verjeten obstoj prahistorične naselbine.

Soprintendenza Archeologia, Belle Arti e Paesaggio iz Furlanije Julijske krajine se je zdela ena izmed teh struktur še posebej zanimiva, saj je ohranila naravno nespremenjeno in arheološko sterilno plast, torej brez materialov in človeške prisotnosti, kar priča o njeni starodavnosti.

Pri kopanju tanke plasti gline nad skalo so bili odkriti keramični drobci, ki segajo v zgodnjo železno dobo (približno 8. stoletje pr. n. št.). Vsi elementi kažejo na prisotnost protohistorične naselbine na območjih, ki mejijo na preiskovano.

Obnovitvena dela vrtov in pripadajočih površin goriških muzejev omogočajo splošno čiščenje območja in reorganizacijo območja, s poudarkom na rastlinskem elementu. Prevladujoča tema bazira na rdečkasti barvi listja ter izbranih travnih in grmovnih esenc. Rdeča barva ni izbrana naključno, temveč je vplivna, saj predstavlja vznemirljivo senco obdobja evropske zgodovine, zlasti zgodovine tega območja. Z njo se želi vzbuditi trpljenje in tesnobo, povezano s prvo svetovno vojno.

V sklopu obnove bodo postavljene klopi, s katerih bo mogoče uživati v okoliški pokrajini, predvsem pa bo omogočen dostop do muzejev za ljudi z gibalnimi težavami. Zaključek vzdrževalnih del se pričakuje do konca februarja 2021.

Posoški razvojni center

Zgodovina prve svetovne vojne izven šolskih klopi

Več kot sto devetošolcev iz posoških osnovnih šol je letošnjo jesen prisluhnilo strokovnjakom o zgodovini prve svetovne vojne in pomembnosti ohranjanja njene dediščine. Poleg ozaveščenosti o obravnavani dediščini so učenci pridobili vpogled v težko življenje v času vojne ter uvideli, kako nesmiselna je vojna in kako pomemben je mir. Program izobraževanja je organiziral Posoški razvojni center v sklopu projekta WALKofPEACE, prek programa INTERREG V-A Italija-Slovenija.

Projekt WALKofPEACE, z vso svojo širino

delovanja, zajema sodelovanje številnih ciljnih skupin, ki so na različne načine povezane z dediščino prve svetovne vojne. Najmlajši med njimi so prav osnovnošolci, ki so prisostvovali izobraževanjem, organiziranih na nekdanjih bojiščih soške fronte, ob vojaških spomenikih in v Kobarškem muzeju. Poleg ogleda že omenjenega muzeja, ki se ponaša z bogato zbirko dediščine soške fronte, so si nekateri učenci ogledali italijansko kostnico nad Kobaridom, spet drugi, pa so z zanimanjem prisluhnili o zgodovini cerkve Sv. Duha v Javorci, ki je leta 1999 razglašena za kulturni spomenik državnega pomena. Nekateri učenci so prehodili pot po muzeju na prostem Kolovrat, kjer so

opazovali poveljniška in opazovalna mesta, mitralješke ter topniške položaje in kaverne. Učenci so se seznanili z delovanjem projekta WALKofPEACE, kot tudi poslanstvom Ustanove »Fundacija poti miru v Posočju« - vsebinskega koordinatorja projekta, ki že celih dvajset let skrbi za urejanje, obnavljanje in predstavljanje dediščine soške fronte, raziskovanje zgodovine prve svetovne vojne in razvoj kulturnega turizma.

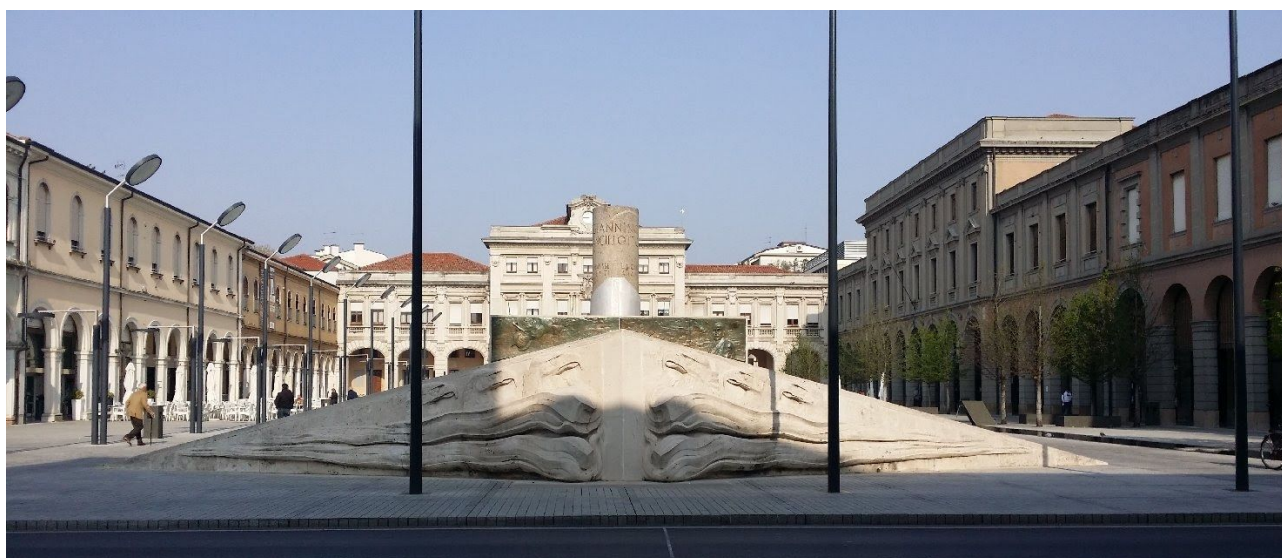
V prvem sklopu izobraževanj je Posoški razvojni center sprejel osnovnošolce iz Bovca, Kobarida, Mosta na Soči in Tolmina, v drugem sklopu pa bosta organizirani še ekskurziji za učence iz Osnovne šole Deskle in Osnovne šole Podbrdo. Ekskurzije v sklopu projekta WALKofPEACE so se odlično poklopile z učno snovjo o zgodovini prve svetovne vojne, ki jo devetošolci obravnavajo v začetku šolskega leta.

VeGAL

San Donà di Piave - Obnova spomenika, posvečenega Gianninu Ancillottu

Zahvaljujoč projektu WALKofPEACE smo lahko obnovili šest spomenikov, padlim v veliki vojni. Med njimi je spomenik, ki ga je mesto San Dona' di Piave posvetilo svojemu junaškemu državljanu Gianninu Ancillottu.

Kdo pa je bil Giannino Ancillotto?

Štiri mesece po vstopu v italijansko vojno se je sin lastnikov zemljišč prijavil kot prostovoljec v vojaški letalski korpus. Vpisal se je v letalsko šolo in pravočasno pridobil pilotovo dovoljenje za sodelovanje v italijanski protiofenzivi v Trentinu.

Veliko slavo si je pridobil kot pilot, ki je sestrelil avstrijske zmaje - velike balone, ki so

jih uporabljali kot vojaška opazovalna sredstva, neke vrste sodobne drone.

Podvigi "italijanskih lovcev na zmaje" so bili v tem, da so sestrelili čim več balonov, Ancillotto pa je v dobrih 5-ih dneh, med 30. novembrom in 5. decembrom 1917, tik v obdobju po porazu Kobarida, sestrelil kar 3. V enem primeru se je celo spustil proti balonu in ga predril ter nepoškodovan prečkal vodikov oblak na svojem dvokrilnem letalu Nieuport 11. Za te podvige je bil odlikovan z zlato medaljo vojaške hrabrosti. Zahvaljujoč naslovnici La Domenica del Corriere, ki jo je oblikoval slavnj Achille Beltrame, je 5. decembra 1917 dobil tudi posvečenje javnega mnenja.

Gabriele D'Annunzio je tudi bil njegov občudovalec in zato zanj skoval geslo "Perficitur Igne". Ob koncu vojne je bilo prepoznanih 11 odstrelkov.

Spomenik, ki je bil zgrajen po projektu arhitekta Pietra Lombardija in dokončan leta 1931, se nahaja v središču trga Piazza Indipendenza, pred Mestno hišo. Zaradi svoje oblike je redek, če ne edinstven tovrsten primer letala. Na njem je upodobljeno Ancillotovo letalo v družbi, ki je 5. decembra 1917 sestrelila drachena Rustignèja (Oderzo, TV). Epizode se spomnimo tudi preko dveh bronastih kosov, ki krasita spomenik umetnika Valeria Brocchija. Posmrtni ostanki tega junaka velike vojne so v grobnici družine Ancillotto na občinskem pokopališču.

Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«

Ideja Poti miru - izbrana za najboljši evropski projekt leta

Iz srca hvala prav vsem, ki ste glasovali za naš projekt Pot miru / WALKofPEACE ter nam pomagali do zmage na tekmovanju Interreg Project Slam 2020 za najboljšo projektno idejo.

Aprila 2020 smo se skupaj s Posoškim razvojnim centrom, ki je vodilni projektni partner, in drugimi partnerji odzvali na razpis EU oziroma njihovih organizatorjev Project Interact za izbor najboljših EU projektne ideje ob 30. obletnici EU Interreg Programov, ki

omogočajo različne EU projekte. Na razpis se je prijavilo 150 projektnih idej iz cele Evrope.

Strokovna komisija je na podlagi predstavitve izbrala top 30 projektov, med njimi tudi WALKofPEACE, ki se izvaja na Interreg Programu V-A Italija - Slovenija. Nosilci najboljših 30 idej so nato morali v kratkem času pripraviti promocijski film o svojem projektu. Tako sta Fundacija Poti miru in Posoški razvojni center s podporo drugih slovenskih in italijanskih partnerjev naredila film <https://www.youtube.com/watch?v=UN7evq1A4PU>, ki je tudi prepričal komisijo, da je naš projekt izbrala med top 6 finalistov. V avgustu in septembru se je vseh 6 finalistov na Facebook portalu potegovalo za čim več všečkov. WALKofPEACE je osvojil 2. mesto s 3150 všečki (zmagovalec, grško-italijanski projekt CIAK, pa 3800 všečkov), a pridobil največ ogledov (42.500) in delitev (800) filma.

Pred najboljšimi šestimi projekti je bil v septembru še zadnji korak - narediti

predstavitev projekta («ted talk» ali «performans»), v katerem so smeli nastopati le zaposleni projektnih partnerjev. Mi smo se odločili za težjo in bolj kreativno pot: naredili smo 5-minutno predstavo, v kateri so trije nastopajoči skozi igro predstavili poslanstvo in vizijo Walk of Peace ideje

<https://www.youtube.com/watch?v=bST8ot0pSV8&list=PLvYGVfGv4leFitUdTsEladBiMuge7lRmV&index=2>.

V predstavi so sodelovali kolegi iz Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju, Posoškega razvojnega centra in PromoTurisma FVG.

Zaključni dogodek s predstavitvijo ideje, kjer bi se odločalo o končnem zmagovalcu, bi moral potekati 14. oktobra 2020 v Bruslju v sklopu Evropskega tedna regij in mest. Zaradi Covid-19 razmer so ga organizatorji odpovedali in vse prestavili na splet, kar je vsem povzročilo dodatne težave in izzive. Kljub temu se je vseh 5 projektov (eden je odpadel v tem težkem procesu) v živo predstavilo preko spletne aplikacije na ta dan. Predstavili smo svoje projektne ideje in zaključni nastop. Nato je bilo samo 2 minuti časa za glasovanje za končnega zmagovalca. Vseh glasov je bilo okrog 400 in od teh je projekt WALK of PEACE prejel 163 glasov in postal zmagovalec.

Idejo gradimo na temelju tragične zgodbe 1. svetovne vojne, ki pa je skupna vsej Evropi (in svetu), in nas danes povezuje. Srž projekta je ohranjanje in raziskovanje dediščine in spomina, razvoj kulturnega turizma ter širjenje vrednote miru, prijateljstva in sodelovanja med narodi sedaj in za prihodnje rodove. Walk of Peace je ideja in konkreten projekt, ki temelji na tesnem čezmejnem sodelovanju Slovenije in Italije v zadnjih 10 letih ter skozi transnacionalne EU projekte in druge pobude v zadnjih letih povezuje predstavnike in institucije tudi iz drugih držav (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Češka, Madžarska, Nemčija, Romunija, Rusija, Slovaška, Ukrajina...). Nosi in širi vrednote Evropske unije, zato v njeno moč, odgovornost in priložnost snovalci ideje verjamemo že 20 let. Častna pokroviteljica ideje sta predsednika Slovenije in Italije Borut Pahor in Sergio Mattarella.

Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«

Spletna stran Walk of Peace

V okviru projekta WALKofPEACE, v sklopu Programa sodelovanja INTERREG V-A Italija-Slovenija 2014-2020, nastaja spletna stran

www.thewalkofpeace.com, ki bo zajela in predstavila dediščino prve svetovne vojne na območju Slovenije, Furlanije - Julijske krajine in pokrajine Veneto na območju Benetk. Spletna stran bo postavljena v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku.

Uporabnika bo, glede na osebne želje, po strani vodilo pet piktogramov različnih ciljnih skupin (pohodniki, kolesarji, družine, organizirane skupine,

potomci udeleženci 1. svetovne vojne in poznavalci zgodovine), ki se bodo pojavljali na zemljevidu pri opisih točk, opisih odsekov in programih vodenih ogledov oz. izletov.

Osrednji del spletne strani bo predstavljal interaktivni zemljevid, kjer bo predstavljena 520 km dolga trasa Poti miru od Alp do Jadrana in preko 400 točk interesa na, ob oziroma izven trase Poti miru. Traso poti si bo mogoče ogledati tudi po odsekih oz. preko iskalnih kriterijev hitreje priti do zelenih rezultatov.

Na spletni strani bodo predstavljeni tudi Informacijski centri Poti miru z njihovo vsebino (3 v Sloveniji in 3 v Italiji), promocijski materiali, doživetja na Poti miru (vodeni ogledi oz. izleti), dediščina prve svetovne vojne oz. soške fronte in z njo povezane spletne strani in aplikacije, študijski center Fundacije Poti miru in predstavitev ideje Walk of

Peace kot širše evropske oz. svetovne ideje, ki bi v prihodnosti lahko kot krovna znamka združevala vse sorodne inštitucije, ki se ukvarjajo s 1. svetovno vojno.

Prenova Informacijskega centra Pot miru v Kobaridu

V okviru strateškega projekta WALKofPEACE načrtujemo prenovo Informacijskega centra Pot miru. V sklopu centra bo narejena nova interaktivna razstava o zgodbi Pot miru in dediščini soške fronte. Razstava bo obiskovalce nagovorila takoj ob vstopu. Dobili bodo vpogled v delo, ki ga opravljamo in dediščino, za katero skrbimo. Prenova centra je potrebna, ker je v sedanjí ureditvi omejena kapaciteta obiska. Obisk se z leti povečuje in je pred korona krizo že presegel 30.000 obiskovalcev letno. V obsegu gradbenih del bo narejena tudi energetska sanacija objekta in urejeno ogrevanje.

ZRC SAZU

O umetnikih med strelskimi jarki

ZRC SAZU kot partner (PP5) v projektu WALKofPEACE raziskuje tudi odzive vojne v umetnosti. Prva svetovna vojna je območje Goriške in Krasa zajela leta 1915, ko se je Italija pridružila antantnim silam in proti Avstro-ogrski odprla t. i. soško bojišče (soško fronto), ki je bilo eno najbolj razgibanih bojišč 1. svetovne vojne, saj so boji potekali po visokogorju, sredogorju preko Krasa vse do furlanskih ravnin na jugu fronte.

Med strelskimi jarki so se znašli tudi umetniki. Slikarja Ivan Čargo (1898-1958) in Veno Pilon (1896-1970) sta bila vojaka na vzhodni fronti, na daljnem vzhodu je vojno preživel tudi slikar Avgust Bucik (1887-1951). Mobilizacija je zajela več generacij slikarjev, kiparjev, fotografov in drugih ustvarjalcev, ki so svoja doživljanja preoblikovali v podobe, nekateri kot vojni umetniki, drugi so obsojali nesmiselno vojno početje. Slovenski realistični slikar Ivan Vaupotič (1877-1943) je bil vojni slikar in je deloval v frontnem zaledju, v vojni službi je bil tudi slikar Luigi Casimir (1881-1962). Nekateri so bili neposredno vpeti v boje, npr. Božidar Jakac (1899-1989), ki je med vojno ustvaril obsežen opus dokumentarnih risb. Avgust Černigoj (1898-1985) je izdelal samo nekaj risb in se »izmikal puški.«

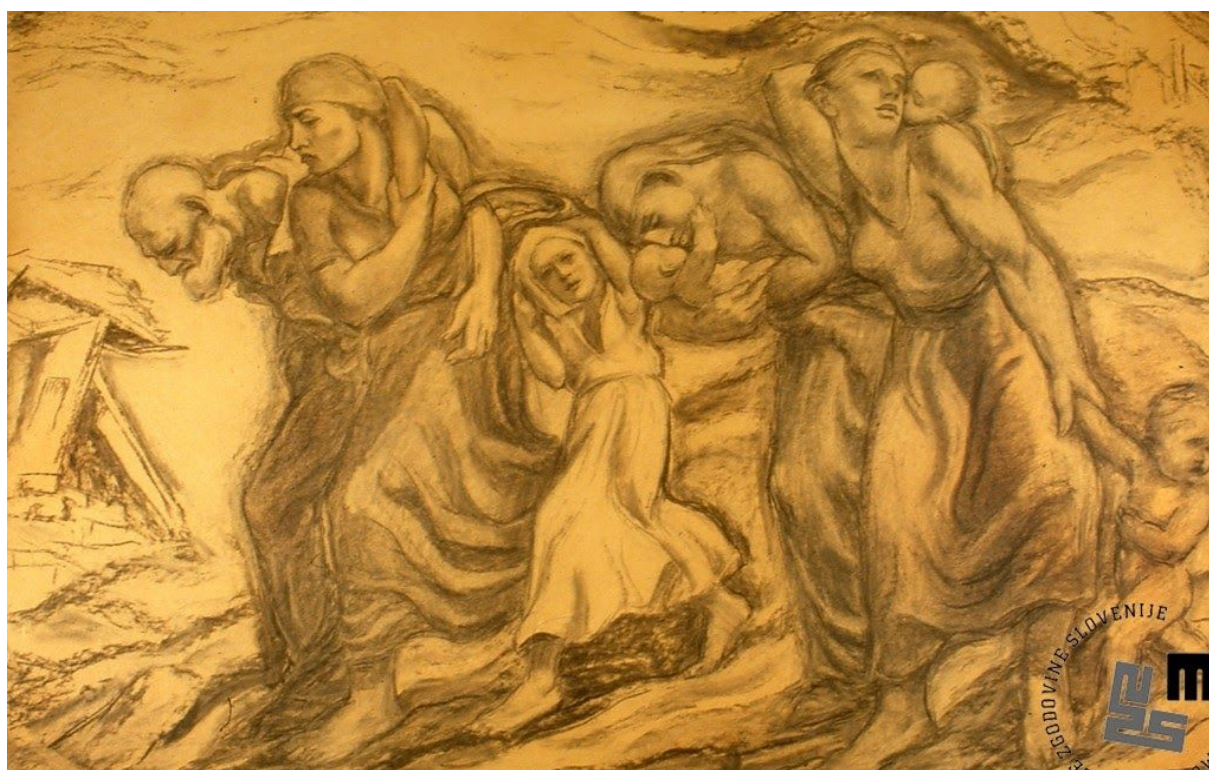
Eden najvidnejših predstavnikov slovenskega ekspresionizma je bil Fran Tratnik (1881-1957) s socialno usmerjeno risbo, ki upodablja samoto človeškega trpljenja in z njim povezanimi boleznimi občutji, s katero je postavil temelje za kasnejši razvoj goriške umetnosti. Med letoma 1912 in 1915 je preživel v Biljah na Goriškem, ob začetku bojev na soški fronti se je umaknil v Ljubljano, kjer je spremljal usodo številnih primorskih beguncev in jih upodobil v ciklu Begunci. Z eno od risb je opremil pričevanja Alojzija Resa Ob Soči - Vtisi in občutja iz mojega dnevnika (Trst: J. Štoka, 1916, 1917), katere izkupiček od prodaje je bil namenjen goriškim beguncem.

Na soškem bojišču pa so med prvo svetovno vojno v Posočju ustvarjali tudi tuji umetniki, med njimi dunajski arhitekt in slikar Remigius Geyling in italijanski arhitekt Giovanni

Micchelucci. Po daljšem okrevanju je leta 1916 prišel na soško fronto svetovno znan slikar, pesnik in dramaturg Oskar Kokoschka (1886-1980), ki pa je bojišče po nekaj mesecih zapustil zaradi psihične in fizične izčrpanosti. Z značilno ekspresionistično likovno govorico je na nekaj kartonih v pastelni tehniki »zapisal« podobo časa in krajev »Tolminskega mostišča«.

Foto: Kapela Ladra, Giovanni Micchellucci (Foto: Tadej Koren, Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju") Fran Tratnik, Begunci (hrani: Muzej novejšje zgodovine Slovenije)

PromoTurismoFVG

“Pot miru”: narejene prve fotografije in video posnetki

V septembru in oktobru so potekale prve dejavnosti, predvidene v DS3.2, ki se nanašajo na ustvarjanje fotografskih in video posnetkov poti. Ni lahko delo, če upoštevamo, da se je v mesecih izvajanja aktivnosti splošno zdravstveno stanje postopoma poslabšalo do omejitev gibanja med različnimi regijami in državami.

Po opredelitvi poti, etap, razdalj in zanimivih točk, ki bodo uradno vključene v prvo fazo "Poti miru", je PromoTurismoFVG organiziral fotografiranje in snemanje z namenom,

da se obogati slikovni arhiv partnerjev, saj se pripravlja objava spletnega mesta in tiskanih materialov kakor tudi promocija poti na glavnih družbenih in spletnih kanalih ter na samih informacijskih točkah in stojnicah.

Po tržni raziskavi in analizi portfelja je bilo fotografiranje zaupano tržaškemu podjetju Schirra Giraldi, avtorju številnih naravoslovnih reportaž po vsem svetu, nekatere izmed njih pa so se pojavile tudi v mednarodnih revijah, kot je »National Geographic« in »Scientific American«.

Določenih je 15 lokacij za Furlanijo Julijsko krajino in 15 za Slovenijo.

Snemanje video posnetkov je prevzelo beneško podjetje TinBob srl, specializirano za ustvarjanje kratkih in promocijskih video posnetkov v turističnem sektorju. V tem primeru je bilo v dogovoru med partnerjema sklenjeno, da se vstavi 9 lokacij, ki so enakomerno porazdeljene med 3 regije z namenom poudarka vseh zgodovinskih in turističnih vidikov poti. V videoposnetkih po 30, 60 in 90 sekund, ki bodo pripravljeni v začetku leta 2021, bo mogoče videti kraje spomina od alpskih dolin, čez hribovita območja,

do Jadranskega morja. Posnetki bodo vključevali tri reke, ki simbolizirajo veliko vojno: Sočo, Tagliamento in Piave. Jesen je idealen čas za sprehod po Poti miru, saj lahko občudujete lepoto narave in listja ter podoživite glavne dogodke na fronti, kot so dejstva v zvezi s Kobaridom in koncem velike vojne.

Regione del Veneto Študija o beneški obali

Med študijskimi dejavnostmi, predvidenimi glede posebnih vprašanj, povezanih z vsebino projekta WALKofPEACE, je regija Veneto odgovorna za izvedbo raziskave o t.i. "beneški obali" - zgodovinskem omrežju celinskih plovnih poti in soške fronte, ki se je aktivirala med veliko vojno kot pomembna infrastruktura za podporo vojaškim operacijam v celotnem severovzhodnem sektorju.

Ta raziskava je zasnovana predvsem kot predhodna in funkcionalna analiza za oblikovanje "beneškega segmenta" Poti miru, s posebnim poudarkom na vidikih teritorialne strukture, ki se danes lahko izkažejo za bolj funkcionalne na področju alternativne mobilnosti in trajnostnega turizma.

Univerza luav v Benetkah je v zgodovinskem in teritorialnem oz. urbanističnem pogledu že razvila posebne raziskave v tem sektorju, tudi glede "beneške obale", ter predlaga

metode valorizacije, ki jih je treba preizkusiti pri ustvarjanju tematskega načrta skozi zadevno ozemlje. Zato se je zaradi zbliževanja argumentov in namenov aktivirala oblika sodelovanja, ki je sledila določitvi sporazuma med Benečijo in Univerzo luav o izvedbi študije o beneški obali in njeni uporabi med prvo sv. vojno.

Univerza luav je začela izvajati raziskave, katerih cilj je poglobljanje zgodovinskega znanja z zbiranjem virov in pričevanj ter analiza projekta na temo izboljšanja ozemlja. Poseben poudarek je na vidikih uporabnosti in trajnostnega upravljanja, tudi z namenom, da se regiji zagotovi orodje, ki lahko natančno deluje kot podpora za pripravo dela Poti miru v Benečiji.

Comune di Ragnona

Zaključek prenove razsvetljave in namestitvev klimatskega sistema v Muzeju Velike vojne v Ragnoni

Projekt WALKofPEACE je omogočil, da je Občina Ragnona kot projektni partner do konca avgusta letošnjega leta izvedla večji del dejavnosti, ki se nanašajo na prenovo razsvetljave in namestitvev klimatskega sistema v Velikem vojnem muzeju v Ragnoni.

Posegi v muzeju, kot je nova razsvetljava, omogočajo boljši prikaz zbirke in muzejskega didaktičnega aparata. Sedaj je omogočeno tudi organiziranje kulturnih prireditev muzeja. Srednjeročno in dolgoročno pa se bodo pokazali veliki prihranki

energije, tako zaradi zamenjave prejšnjih svetilk z novimi LED-diodami, kot tudi zaradi sistema klimatske naprave, ki lahko selektivno aktivira klimo v posamezni sobi, ne da bi se moral zagnati splošni sistem stavbe, če to ni potrebno. Poleg tega, so upravljavcem muzeja omogočeni boljši delovni pogoji.

V prihodnjih mesecih bo potrebno dokončati še preostale projektne aktivnosti, ki bodo vključevale prenovo znakov in napisov po poteh velike vojne na območju občine ter prenovo didaktičnega aparata Velikega vojnega muzeja Ragnona.

PROJEKT

Projekt "WALKofPEACE" obravnava trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom. Sofinanciranje izhaja iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru programa INTERREG V-A Italija - Slovenija (ESRR), italijanskega nacionalnega javnega sklada in lastnega financiranja. Projekt traja 36 mesecev in se konča konec leta 2021.

Namen projekta "WALKofPEACE" je zaščititi in promovirati dediščino prve svetovne vojne s skupnimi čezmejnimi dejavnostmi, spodbuditi nadgradnjo in razvoj nove trajnostno in kulturno usmerjene turistične ponudbe, utemeljene na atraktivnih predstavitev dediščine prve svetovne vojne in tematskih poteh. Za okrepitev skupne promocije in trženja bodo oblikovani krovna destinacijska znamka Walk of Peace, spletna stran in drugo promocijsko gradivo. Izvedene bodo naložbe v obravnavano dediščino.

Nadgrajene in urejene bodo nove tematske poti, informacijske točke in središča s sodobnimi inovativnimi in interaktivnimi predstavitvami dediščine.

<https://www.ita-slo.eu/it/walkofpeace>